

21.03.2019

COMPLIANCE DAY



Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce kolejny numer PRO HR poświęcony w całości zagadnieniom związanym z prawem karnym korporacyjnym i *compliance*. Komentujemy przede wszystkim projekt nowej ustawy o odpowiedzialności karnej podmiotów zbiorowych, który 11 stycznia br. wpłynął do Sejmu.

Projekt rozszerza możliwości karania spółek za przestępstwa popełnione w związku z ich działalnością przez reprezentantów, pracowników, a nawet podwykonawców i innych kontrahentów. Zobowiązuje również do prowadzenia wewnętrznych postępowań wyjaśniających i wdrożenia regulacji *compliance*.

Projekt przewiduje 6-miesięczne *vacatio legis*. Jest to termin wystarczający na wdrożenie zintegrowanego i kompleksowego programu *compliance*, minimalizującego ryzyka związane z występowaniem nieprawidłowości i popełnieniem przestępstw, ale przy maksymalnym zintensyfikowaniu prac wielu obszarów, w tym zarządu, działu prawnego/ *compliance* i HR. Stąd już teraz, gdy projekt jest jeszcze procedowany w Sejmie, warto rozważyć analizę wewnętrznej struktury i dostosować ją do wymogów nowego prawa.

Doceniając wagę nowych rozwiązań oraz ryzyk związanych z nowym prawem, prezentujemy poniżej najważniejsze założenia projektu oraz konsekwencje zmiany zasad odpowiedzialności podmiotów zbiorowych. Zachęcamy również do kontaktu we wszystkich aspektach związanych z prawem karnym korporacyjnym oraz *compliance* i dostosowania Państwa organizacji do wymogów nowego prawa.

Życzymy owocnej lektury,
adw. Dominika Stępińska-Duch
adw. Janusz Tomczak

Nowa ustawa – nowy reżim

Obecnie obowiązujące prawo wymaga najpierw skazania osoby fizycznej za przestępstwo, żeby można było przedstawić zarzut spółce. Z tego wymogu rezygnuje projekt nowej ustawy. Projektodawcy rezygnują również z dotychczasowego katalogu przestępstw, za które można wymierzyć karę spółce. Spółka będzie mogła odpowiadać karnie za wszystkie przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego i przestępstwa skarbowe niezależnie od odpowiedzialności osób fizycznych.



Nowa ustawa umożliwi skazanie podmiotu zbiorowego w szczególności za takie przestępstwa, jak złośliwe lub uporczywe naruszanie praw pracownika (np. mobbing), niezgłoszenie danych pracownika do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, co może mieć wpływ na jego świadczenia czy niezawiadomienie prokuratora o ciężkim, śmiertelnym lub zbiorowym wypadku przy pracy. Dotychczas odpowiedzialność karna spółki za takie przestępstwa była wykluczona.

adw. Janusz
Tomczak

W nowej ustawie odpowiedzialność podmiotu zbiorowego (spółki) będzie niezależna od odpowiedzialności osoby działającej w jego imieniu. Prokurator będzie mógł wszcząć śledztwo i skierować akt oskarżenia przeciwko spółce, nawet jeśli sprawca przestępstwa nie zostanie ustalony, wykryty albo gdy nie zostanie z jakiegokolwiek powodu skazany. Podstawą wszczęcia postępowania będzie dokonywana przez prokuratora ocena „interesu społecznego” w ściganiu podmiotu zbiorowego. Ten „interes społeczny” nie został w ustawie zdefiniowany.

Odpowiedzialność nawet za pracowników i podwykonawców

Projektowana ustawa pozwoli pociągnąć podmiot zbiorowy do odpowiedzialności za działania „wewnętrzne”, ale i „zewnętrzne”. Teoretycznie jest możliwe, że spółka poniesie karę za przestępstwo popełnione przez pracownika swojego podwykonawcy.



adw. dr Damian
Tokarczyk

Zgodnie z projektowanymi przepisami, podmiot zbiorowy (spółka) odpowie za przestępstwa i przestępstwa skarbowe popełnione bezpośrednio w związku z jego działalnością przez jego reprezentantów (w szczególności członków zarządu spółki), inne osoby działające w jego imieniu (pełnomocników, prokurentów, upoważnionych do reprezentowania spółki dyrektorów), ale także przez osoby zatrudnione.

Projektodawcy celowo posługują się pojęciem „osoby zatrudnionej”. W pierwotnej wersji projektu mowa była o pracowniku. Ostatecznie chodzi o wszystkie osoby świadczące pracę na rzecz podmiotu zbiorowego, niezależnie od podstawy prawnej.

Odpowiedzialność za działania osób „wewnątrz” organizacji nie jest uzależniona od osiągnięcia przez podmiot zbiorowy jakiegokolwiek efektywnej korzyści majątkowej. Może dotyczyć bardzo szerokiego obszaru przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu, ale także przeciwko prawom pracownika, ochronie środowiska czy wiarygodności dokumentów.

Oprócz tego reżimu odpowiedzialności, na podstawie nowej ustawy podmioty zbiorowe będą także odpowiadać za przestępstwa popełnione przez swoich podwykonawców lub innych przedsiębiorców działających na ich rzecz (agenci, pośrednicy, dostawcy). Taką możliwość przewiduje już obecnie obowiązująca ustawa z 2002 r., ale tylko w przypadku, gdy podwykonawca jest osobą fizyczną. Projekt przewiduje dodatkowo możliwość ukarania spółki za przestępstwa popełnione przez

WYDARZENIA

Konferencja 10 orzeczeń
28 lutego 2019 r., Kraków

Szczegółowy program dostępny [tutaj](#).

Udział w wydarzeniu jest bezpłatny.

WEBINAR: Kontrola ZUS – prawa i obowiązki płatnika
5 marca 2019 r.

Prowadzący: r. pr. Paula Koczara.

Program dostępny jest [tutaj](#).

Rejestracja: [tutaj](#).

Udział w wydarzeniu jest bezpłatny.

Konferencja 10 orzeczeń
6 marca 2019 r., Katowice

Szczegółowy program dostępny [tutaj](#).

Udział w wydarzeniu jest bezpłatny.



reprezentantów, osoby działające w imieniu lub na rzecz i pracowników podwykonawcy (lub innego przedsiębiorcy) będącego jednostką organizacyjną. Warunkiem powstania tej odpowiedzialności jest uzyskanie przez spółkę jakiegokolwiek korzyści majątkowej dzięki przestępstwu popełnionemu przez pracownika swojego kontrahenta oraz aby przestępstwo to miało związek z zawartą między podmiotami umową.

Wina organizacyjna – brak compliance

Warunkiem odpowiedzialności karnej spółek, podobnie jak w przypadku osób fizycznych, jest wina. Projekt ustawy przewiduje, że wina spółki może polegać na braku należytej staranności w wyborze osoby będącej następnie sprawcą przestępstwa lub nadzorze nad taką osobą albo na istnieniu nieprawidłowości w organizacji, która umożliwiła lub ułatwiła popełnienie przestępstwa. Ową winę organizacyjną projekt ujmuje jako niewdrożenie regulacji compliance.



adw. Dominika Stępińska-Duch

Zgodnie z projektem, nieprawidłowość polega na niewdrożeniu zasad postępowania na wypadek ryzyka popełnienia czynu zabronionego lub skutków niedochowania reguł ostrożności. Nakazuje jednocześnie przy ocenie tej nieprawidłowości uwzględniać rodzaj i rozmiar prowadzonej przez dany podmiot działalności. Ten sam projekt nie wymienia szczegółowo, jakie procedury powinny zostać wdrożone, aby wywiązać się z obowiązku należytej staranności.

To na spółce ciąży obowiązek dokonania oceny ryzyka i zidentyfikowania tych obszarów swojej działalności, w których może dochodzić do nieprawidłowości i popełnienia przestępstwa. W oparciu o taką analizę każdy podmiot powinien wdrożyć odpowiednie regulacje wewnętrzne. Ich wdrożenie i przestrzeganie będą świadczyć o należytej staranności i minimalizować ryzyko poniesienia przez dany podmiot odpowiedzialności karnej.

Do rekomendowanych regulacji wewnętrznych należą w szczególności: kodeks postępowania, polityka przeciwdziałania mobbingowi, dyskryminacji i innym nadużyciom, procedura zarządzania konfliktem interesów, polityka antykorupcyjna, procedura zgłaszania nadużyć i wewnętrznego postępowania wyjaśniającego, wytyczne dot. przyjmowania prezentów, wytyczne korzystania z mediów społecznościowych czy wytyczne na wypadek czynności organów ścigania. W zależności od rodzaju i rozmiaru prowadzonej działalności, zalecane może być przyjęcie dalszych jeszcze dokumentów.

WYDARZENIA

Zatrudnianie pracowników tymczasowych – warsztat 10 kwietnia 2019 r., Warszawa

Prowadzący: r. pr. Grzegorz Ruszczyk oraz adw. Piotr Graczyk.

Program dostępny jest [tutaj](#).

Warsztaty odbędą się **10 kwietnia br. (środa) w godz. 10:00-16:00** w biurze kancelarii Raczkowski Paruch, ul. Bonifraterska 17 (21 piętro) w Warszawie.

Wydarzenie płatne.

Odpowiedzialność karna podmiotów zbiorowych - śniadania biznesowe

8 marca 2019 r. – Kraków
Zgłoszenia:
prohvents@raczkowski.eu

Prowadzący: adw. dr Damian Tokarczyk

2 kwietnia 2019 r. — Poznań
Zgłoszenia:
office.poznan@raczkowski.eu

Prowadzący: adw. Janusz Tomczak

4 kwietnia 2019 r. – Katowice
Zgłoszenia:
office.katowice@raczkowski.eu

Prowadzący: adw. Janusz Tomczak

Program dostępny jest [tutaj](#).

Udział w wydarzeniu jest bezpłatny.

WYDARZENIA

Compliance Day – konferencja 21 marca 2019 r., Warszawa

Wśród prelegentów:
r. pr. Sławomir Paruch, r. pr. Łukasz Kuczkowski, adw. Dominika Stępińska-Duch, r. pr. dr Dominika Dörre-Kolasa, adw. Janusz Tomczak, adw. dr Damian Tokarczyk.

Program dostępny jest [tutaj](#).

Konferencja odbędzie się 21 marca **br. (czwartek) w godz. 09:00-16:00** w Hotelu Bristol, przy ul. Krakowskie Przedmieście 42/44 w Warszawie.

Udział w wydarzeniu jest bezpłatny.

PUBLIKACJE

Client Choice Award 2019 - Employment & Benefits

r. pr. **Grzegorz Ruszczyk** został laureatem nagrody International Law Office Client Choice Award 2019 w kategorii: Employment & Benefits.

Compliance officer jako wewnętrzny adwokat

Wśród nieprawidłowości, które uzasadniają uznanie, że podmiot zbiorowy (spółka) ponosi winę za popełnione w związku z jego działalnością przestępstwo, projekt wymienia brak wyznaczenia przez średnich i dużych przedsiębiorców osoby lub komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za nadzór nad przestrzeganiem prawa przez ten podmiot.



apl. adw. Ewelina Rutkowska

Ustanowienie tzw. compliance oficera lub działu compliance ma służyć koordynowaniu wszelkich działań z zakresu zarządzania zgodnością z prawem i zasadami etyki biznesu. Wyznaczona osoba powinna dbać o integralność, kompletność i aktualność regulacji wewnętrznych i zwracać uwagę na potrzebę ich uzupełnienia lub zmiany.

Do jej obowiązków należy również przeprowadzanie wewnętrznych postępowań wyjaśniających, w tym odbieranie zgłoszeń, ich wstępne opisywanie i kwalifikacja oraz ustanowienie zespołu lub komisji do zbadania danej sprawy. Wreszcie, compliance officer powinien mieć uprawnienie do bieżącego konsultowania z pracownikami na wszystkich szczeblach decyzji lub działań, jeżeli budzą one lub mogą budzić wątpliwości (np. zarządzanie konfliktem interesów, rozstrzyganie możliwości wręczenia lub przyjęcia prezentu).

Compliance officer powinien być osobą zajmującą kierownicze stanowisko (niekoniecznie musi być członkiem zarządu). Musi zostać wyposażony w odpowiednie kompetencje oraz możliwość raportowania o dostrzeganych nieprawidłowościach do najwyższych władz danej organizacji (nie tylko do zarządu, ale także do rady nadzorczej, zgromadzenia wspólników/ akcjonariuszy czy spółki-matki).

Wewnętrzne śledztwa w firmach

Osoba dostrzegająca nieprawidłowości w organizacji danego podmiotu, a zwłaszcza podejrzewająca popełnienie przestępstwa, może o tym powiadomić albo kadrę kierowniczą, albo organy ścigania. Aby przekonać pracowników do wewnętrznego raportowania, należy zbudować kompleksowy i godny zaufania system raportowania oraz procedurę wewnętrznego postępowania wyjaśniającego.

Projekt ustawy nakazuje wszystkim organom spółek współpracę przy wyjaśnianiu zgłaszanych przez osoby zatrudnione lub działające na ich rzecz na podstawie innych umów podejrzenia wszelkich nieprawidłowości (whistleblowing). Celem wewnętrznego postępowania wyjaśniającego jest ustalenie, czy doszło do wystąpienia nieprawidłowości, wykrycia sprawcy i wyciągnięcia wobec niego konsekwencji. Projektodawcy zwracają również uwagę na to, że celem postępowania wewnętrznego powinno być ustalenie i następnie usunięcie ewentualnych luk w wewnętrznej organizacji podmiotu. W toku śledztwa często można ustalić, że określone procedury okazały się nieskuteczne albo pewien obszar ryzyka powinien zostać uregulowany w odpowiednim dokumencie.



adw. Dominika
Stępińska-Duch

Obowiązkiem zarządu i działu compliance lub compliance oficera jest w takim wypadku uzupełnienie wewnętrznych regulacji o wymagane dokumenty.

Nieprzeprowadzenie postępowania wewnętrznego w przypadku, gdy zostało spółce zgłoszone podejrzenie popełnienia przestępstwa, może się spotkać z surową sankcją. Jeżeli nie zostanie przeprowadzone wewnętrzne śledztwo albo organy spółki nie usuną stwierdzonych w jego toku uchybień a przeciwko spółce zostanie wszczęte postępowanie karne, sąd będzie mógł jej wymierzyć karę finansowa nawet w dwukrotnej wysokości, a więc do 60 mln zł.

Odwiedź nasz profil na **LinkedIn**

[Przejdź do profilu >](#)